

Mediemyndigheten

Tvetydiga budskap – meme och bildsymboler

Tvetydiga budskap – meme och bildsymboler

Meme är mer än bara underhållning – det är en form av kommunikation som växer fram i gemenskaper där bilder, ljud och videoklipp omformas och laddas med lager av betydelse. Tolkningen är ofta beroende av kontext och förförståelse, vilket gör dem både kraftfulla och tvetydiga. Ett till synes oskyldigt meme kan bära på dolda budskap och bidra till att sprida värderingar, myter och politiska narrativ.

Bild 1

Bildkälla: Shutterstock.

Text: Tvetydiga budskap – meme och bildsymboler.

Text: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Redaktör: Helena Dal.

Omslagsfoto: Shutterstock.

Form: Intellecta.

Utgivare: Mediemyndigheten 2025.

Introduktion

Medie- och informationskunnighet (MIK) omfattar kunskaper som är nödvändiga för att kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd. Att förstå mediernas roll i samhället, kunna analysera och kritiskt värdera information och budskap innefattar även fenomenet meme. Meme-kulturen är en blandning av popkulturella referenser, grov humor och ironi. Den har blivit en kraftfull och ibland farligt underskattad aktör i modern politik. Den påverkar hur idéer sprids, hur politiker uppfattas och hur samhällsdebatter formas.

Meme kan beskrivas som en bild, låt, videoklipp eller GIF som sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap.¹ I detta sammanhang syftar gemenskap på en subkulturell grupp eller en informell samling individer som förenas genom att skapa och sprida en viss typ av meme. Olika skapare bidrar med sina egna varianter och tolkningar, som sedan sprids vidare från person till person och utvecklar memet ytterligare.

Ett meme kan vara svårt att förstå, tvetydigt eller vilseledande eftersom dess betydelse inte alltid är uppenbar vid första anblicken. Betydelsen förhandlas fram och en bild, eller låt, laddas med symbolik inom den gemenskap där den sprids och kräver därför ofta förkunskaper. Låt oss ta ett exempel: En bild får sin grundläggande mening genom att den liknar – imiterar – objekt, subjekt och företeelser i den fysiska världen. Om vi ritar en groda kan bilden helt enkelt betyda "groda". Men bilden kan också få en ytterligare betydelse beroende på hur den används inom en gemenskap. En bild av en groda kan då symbolisera "mot etablissemangen" eller något rasistiskt som "mot invandring". Bildsymboler kan uttrycka komplexa idéer eller känslor på ett direkt sätt och spela en viktig roll i att skapa och stärka en gemenskaps identitet och sammanhållning. När olika individer bidrar med sina egna versioner och tolkningar sprids bildsymbolen vidare från person till person i mängder av olika skepnader. På så sätt stannar det inte vid att bara vara en bildsymbol utan det utvecklas till ett meme.

Meme kan bidra till att sprida och befästa myter och berättelser om världen. Genom meme kan olika grupper positionera sig, markera viktiga händelser och tydligt avgränsa sig från andra grupper. De exempel som presenteras i det här materialet lyfter hur den kollektiva processen, spridningen och omformandet har en viktig roll i hur ställningstaganden och åsikter sprids. När vi ger tilltro till de berättelser som meme kan bära fram ingår vi i gemenskaper där vi blir ett "vi" som ser på världen på ett visst sätt, inte sällan i kontrast till ett "de" som ser världen på ett annat sätt. Det innebär också att vi omedvetet kan råka bli en del av en åsiktsgemenskap när vi delar ett meme. Vi kanske sprider ett meme för att vi tycker det är roligt, men missar att det kan ha ett antidemokratiskt budskap och också kan vara kopplat till en sådan rörelse.

1) Mina, A. X. (2019) *Memes to movement – How the world's most viral media is changing social protest and power*. Boston: Beacon Press.

Jonsved, E. Jönsson, E. (2024) Mem- bilder, språkbruk och gemenskap i en digital era. I: I. Forsler, L. Magnusson, E. Öhman (red.), *Bild och visuell kultur*. Lund: Studentlitteratur

Meme är ofta en stor del av ungas digitala kultur. Ingen kan hänga med i alla snabba svängar som humor, ironi och jargong på nätet tar. I stället för att känna en stress i att behöva hänga med i exempelvis elevernas refererande kan du som lärare lyfta in fenomenet på ett pedagogiskt och analytiskt sätt i undervisningen. Lyssna gärna in klassen, är det något särskilt meme som är aktuellt just nu som många elever pratar om? Att låta undervisningen ta avstamp i dina elevers digitala kultur kan öppna för nya möjligheter till engagemang och upplevd relevans.

Om ordet meme: Språkrådet rekommenderar den svenska varianten av ordet; mem (uttalas /*me:m*/ med långt e-ljud). I det här materialet använder vi den engelska varianten av ordet; meme (uttalas /*mi:m*/ med långt i-ljud) med motiveringen att det är så begreppet används och uttalas bland unga.

Starta eller följ gärna upp arbetet med materialet *Meme – mellan skratt och allvar* som berör hur meme formar ett berättande och genom en humoristisk ton används för åsiktsspridning, påverkan och propaganda.

Materialet *Tvetydiga budskap – meme och bildsymboler* består av:

- En bildpresentation
- Lärarmanus
- Praktiska uppgifter:
 - Analys – vad vill detta meme mig?
 - Skapa ett meme i klassen

Detta lärarmanus är tänkt att fungera som ett stöd till dig som lärare. Det innehåller beskrivningar av bilderna som visas i bildpresentationen, fakta kring samma bilder och frågor som du kan diskutera med din klass. Om du önskar fördjupa dig i temat kan du kombinera arbetet med materialet som nämns ovan: *Meme – mellan skratt och allvar*.

Målgrupp

Materialet riktar sig till elever i grundskolan från årskurs 7 och gymnasiet.

Tidsåtgång

Bildpresentationen tar knappt en lektionstimme. Analysuppgiften tar ca en lektionstimme i anspråk, den skapande uppgiften kan ta en till tre lektioner beroende på hur mycket tid som läggs på det skapande momentet.

Syfte

Syftet med materialet är att utveckla elevernas förståelse för meme som kommunikationsform, samt hur deras tvetydighet kan användas för att uttrycka och sprida åsikter och idéer. Genom att eleverna får fördjupa sig i hur meme blir till och hur bilder kan laddas med symbolisk betydelse i sociala forum på internet lär de sig källkritiska färdigheter och får en större förståelse för hur budskap formuleras och sprids.

Bild 2

Bildkällor: Cykel: Pixabay. Trafikskylt "förbud mot infart av fordon": Elin Jönsson, Elisabet Jonsved. Socialdemokraternas logga: Shutterstock.

Diskussion: En bild får sin grundläggande betydelse genom att den efterliknar objekt, personer och företeelser från den fysiska världen. Begreppet bildsymbol betyder att en bild har laddats med en betydelse utöver det bilden föreställer. Vilka av följande bilder skulle kunna kallas symboler? Hur har ni lärt er vad bilderna betyder?

Kommentar:

1. Bilden föreställer en förenklad teckning av en cykel. De former vi ser gör att bilden liknar en verklig cykel. Denna likhet gör att de flesta av oss tolkar bilden som en "cykel." Bilden kan fungera i flera olika länder och sammanhang; vi kan alla se vad bilden liknar.
2. Bilden består av en röd cirkel med en gul, vågrät rektangel i mitten. I trafiken betyder denna bild, i form av en vägschild, förbud mot infart med fordon. Bilden visar inget om bilar eller vägar; i stället har vi gemensamt bestämt (kulturellt och juridiskt) att dessa färger och former ska ha den här betydelsen.
3. Bilden består av olika färgfält i rött som gör att de flesta av oss troligtvis kopplar bilden till en ros. Om man bor i Sverige känner man kanske igen den som Socialdemokraternas logotyp. Bilden har en politisk betydelse som bygger på en gemensam kulturell överenskommelse. Bor vi i ett annat land eller kommer från en annan kultur, kanske man bara ser bilden som en stiliserad blomma och missar den politiska betydelsen.

De tre bilderna är exempel på hur kommunikation med bilder kan fungera. När en bild har laddats med en betydelse utöver det vi ser i bilden kan man kalla bilden för en symbol.² Med det resonemanget är två av bilderna ovan symboler, medan bilden av en cykel endast är en grafisk bild i detta sammanhang. Den betyder endast det vi ser: En cykel.³

Vi ska gå vidare och fördjupa oss i bilder som har just två lager av betydelse och titta på hur det andra betydelselagret kan uppstå.

² Bildanalys: uppslagsbok. Teorier, metoder och begrepp, Gidlunds Bokförlag (1999) s. 311

³ En visuell framställning av ett objekt kan betraktas som en bildsymbol, vilket innebär att även en bild av en cykel kan tolkas som en symbol. I det här materialet förenklas resonemanget för att tydliggöra en pedagogisk poäng.

Bild 3

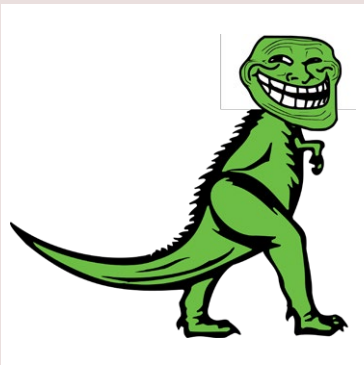

Bilden har blivit en symbol och laddats med betydelsen att "trolla" någon genom att:

1. Bilden har fått stor spridning via internet.
2. Olika personer använder bilden på ett liknande och upprepat sätt; i sammanhang där de vill provocera, lura eller driva med andra.

Bildsymbolen är också ett meme då personer sprider och bidrar med egna versioner och remixar av Trollface.

Meme: en bild, ett videoklipp, eller en låt som sprids och omformas inom en gemenskap över tid.

3

Bildkälla: Pixabay.

Diskussion:

- Hur ser figuren ut? (Beskriv färger, former och ansiktsuttryck).
- Vad betyder bilden? Hur har du lärt dig det? Tror du alla kan förstå vad den betyder?
- Har du sett bilden i en annan version? Var någonstans och hur såg den ut?
- Är bilden ett meme? Motivera ditt svar.
- Vilka personer skulle kunna vara intresserade av att skapa eller dela denna bild?
- Kan sättet som ansiktet är tecknat på bidragit till bildens popularitet? Motivera.

Kommentar:

Denna bild föreställer en stiliserad grön dinosaurie med ett skrattande ansikte. Det tecknade ansiktet är inte bara en illustration av ett "skrattande ansikte" utan har ytterligare ett lager av betydelse – att "trolla någon".⁴ Bildsymbolen går under namnet Trollface.⁵ Trollface används idag främst som en humoristisk och ofta ironisk symbol för personer på internet som provocerar eller stör andra för att väcka reaktioner.

Bilden har blivit en symbol och laddats med sin betydelse genom att:

- Bilden har fått stor spridning via internet.
- Olika personer använder bilden på ett liknande och upprepat sätt; i sammanhang där de vill provocera, lura eller driva med andra.

En bild kan bli en symbol om den sprids och används på liknande sätt av många människor inom en grupp. För att en bild ska laddas med en särskild betydelse och kopplas till idéer, värderingar och normer behöver många vara

4) Att "trolla" någon i internetsammanhang innebär att medvetet provocera eller lura andra med avsikt att skapa reaktioner och splittring. Internettroll – Wikipedia

5) Trollface är en så kallad rage comic. Rage comics är en typ av humoristiska serier som ofta används för att uttrycka känslor som frustration, ilska eller andra starka reaktioner. Trollface skapades ursprungligen av studenten Carlos Ramirez. Han postade bilden i internetforumet 4chan 2008 under pseudonymen Whyne. Under de följande månaderna fick teckningen snabbt fäste på 4chan som den universella symbolen för Internettroll. Trollface | Know Your Meme

överens om vad den står för. Inom en subkultur kan en sådan bild fungera som en visuell "jargong". En bilds betydelse kan också uppstå på ett mer slumpartat sätt där många sporadiska avsändare tilltalas av bilden och vill använda den på likartade sätt som i fallet med Trollface. Även här uppstår en form av gemenskap mellan de som uppskattar samma form av humor och referenser.

Trollface är också ett meme. Meme kan beskrivas som en bild, ett videoklipp, eller en låt som sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap.⁶ Trollface kan dyka upp i olika skepnader, färger och former men så länge mottagarna kan koppla ihop det de ser med den ursprungliga bilden kvarstår den symboliska laddningen – att trola någon. Leta gärna upp fler versioner av Trollface och lägg till i bildpresentationen, så blir det tydligt för eleverna hur omformandet kan ta sig uttryck.

Bild 4

Bildkällor: Bild 1: Shutterstock. Bild 2: Matt Furie.

Kommentar: Vi ska nu titta närmare på hur dessa två memes har spridits – både digitalt över internet och i den fysiska världen. Genom att människor har använt dem på olika sätt har de fått nya betydelser och blivit laddade med flera lager av mening, inklusive politiska budskap.

⁶) Omformandet är den stora skillnaden mellan ett meme och när något blir viralt. När något blir viralt sprids en bild (eller en nyhet) intakt över nätet, utan att förändras.

Bild 5

Bildkälla: Shutterstock.

Diskussion:

- Hur ser figuren ut? (Beskriv färger, former och ansiktsuttryck).
- Vad betyder bilden? Hur har du lärt dig det? Tror du alla kan förstå vad den betyder?
- Har du sett bilden i en annan version? I vilket sammanhang?
- Vilka personer skulle vara intresserade av att skapa eller dela denna bild? Eller bära en mask likt denna?

Kommentar: Bildsymbolen kallas för Anonymous eller Guy Fawkes och har numera blivit ett meme. Under 2008 blev masken/bilden allmänt känd i samband med att hackerkollektivet Anonymous genomförde flera uppmärksammade aktioner på internet.⁷

Anonymous är ett globalt nätverk av aktivister och hackare utan fast organisation eller ledarskap. Gruppen har funnits sedan 2003 och har utfört olika typer av cyberattacker. Deras mål sägs vara att motverka inskränkningar från stater, myndigheter, företag och religiösa grupper när det gäller fri kultur, piratkopiering, yttrandefrihet och öppenhet på internet. Trots att gruppen har en logotyp, en slogan⁸ och en igenkännbar mask, kan vem som helst använda sig av namnet och masken. Detta bidrar till att gruppen är löst sammansatt och har agerat inom både vänster- och högerpolitiska sammanhang.⁹

Originalbilden kommer från det dystopiska seriealbumet V för Vendetta (1982)¹⁰ där en fiktiv frihetskämpe bär masken i kampen mot ett totalitärt samhälle. Seriealbumet filmatiserades 2005.¹¹ I en av filmens centrala scener bär stadens invånare identiska masker och bildar en anonym folkmassa som tillsammans reser sig mot det auktoritära styret. Den tecknade masken i seriealbumet från 1982 är inspirerad av den historiska personen Guy Fawkes, som på 1600-talet försökte mörda den engelska kungen genom att spränga det brittiska parlamentet i vad som kom att kallas krutkonspirationen.¹²

7) anonymous (grupp) – Wikipedia

8) "We are Anonymous. We are Legion. We do not forgive. We do not forget. Expect us."

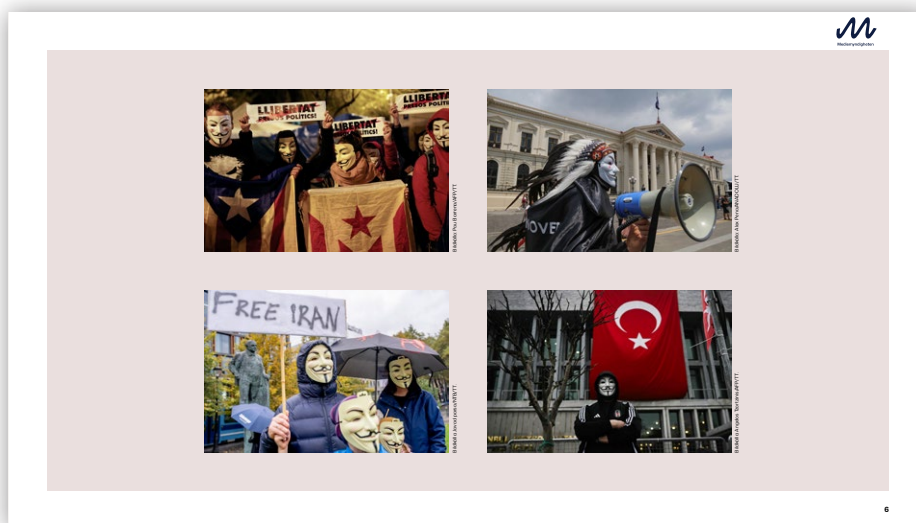
9) Anonymous | Definition, History, Purpose, Mask, & Facts | Britannica

10) Författare Alan Moore, illustrationer av David Lloyd

11) V för Vendetta av James McTeigue, 2005

12) Guy Fawkes – Wikipedia

Bild 6

Bildkälla: Bild 1: Pau Barrena/AFP/TT. Bild 2: Alex Pena/ANADOLU/TT. Bild 3: Javad parsia/NTB/TT. Bild 4: Angelos Tzortzinis/AFP/TT.

Kommentar: Bilden/masken har idag blivit ett verktyg i olika protestaktioner både på internet och i fysiska verkligheten. Den kopplas inte längre enbart till ett hackerkollektiv utan kallas ibland för Guy Fawkes-masken, en hänvisning till den historiska personen Guy Fawkes. Masken, som döljer den verkliga personens anletsdrag, representerar en kollektiv identitet där individen förlorar sitt personliga ansikte och i stället blir en del av en större rörelse. Den fungerar som en symbol för gemensamt motstånd och civil olydnad. Maskens möjlighet till anonymitet gör också att bildsymbolen är öppen att användas av olika människor och grupperingar som vill associera sig med motstånd och kamp mot överheten. Målen kan vara helt skilda och både ha demokratiska och antidemokratiska syften.

Fotografierna är tagna i fyra olika länder i samband med olika protestaktioner.

Bild 1 visar demonstranter som bär Guy Fawkes-masker och håller katalanska pro-oberoende "Estelada"-flaggor och plakat med texten "Frihet för politiska fångar" den 5 november 2019 i Barcelona.

Bild 2 är ett fotografi på en person iklädd en Guy Fawkes-mask som deltar i en demonstration för att fira den internationella arbetardagen i San Salvador, El Salvador den 1 maj 2025.

Bild 3 föreställer exiliranier under demonstrationen till stöd för det iranska folket framför Stortinget i Oslo den 1 oktober 2022.

Bild 4 visar en demonstrant som poserar med en Guy Fawkes-mask framför en turkisk flagga under en demonstration till stöd för Istanbuls gripne borgmästare vid stadshuset i Istanbul den 24 mars 2025.

Bild 7

Bildkällor: TopFoto/TT/Pixabay/Elisabet Jonsved och Elin Jönsson.

Kommentar: Här ser vi en illustration av hur den stiliserade bilden av Guy Fawkes har rört sig från seriealbumet 1982, filmatiseringen 2005 och fram till att den blivit en symbol för gemensamt motstånd och civil olydnad. Anonymous/Guy Fawkes har spridits och delats vidare av en stor mängd avsändare. På det sättet har bildsymbolen blivit viral. När symbolen vidareutvecklas och remixas blir den ett meme. Ju mer känd en bildsymbol är, desto större friheter kan en avsändare ta sig i en remix. Känner mottagarna till den ursprungliga bildsymbolen lever betydelsen kvar, eller tar sig nya varianter av tolkning.

Bild 8

Bilden har blivit ett meme och laddats med betydelsen gemensamt motstånd och civil olydnad genom att:

1. Illustrationens förlaga är den historiska personen, Guy Fawkes, som konspirerade mot kungen av England.
2. Originalbilden är hämtad ur ett seriealbum där handlingen skildrar ställningstagande och kamp mot överheten. Huvudkaraktären bär bilden som en mask.
3. Bilden har fått stor spridning på internet, särskilt genom gruppen Anonymous, som använt den i sina aktivistiska aktioner.
4. Bildens olika avsändare använder bilden på ett upprepat och liknande sätt. Olika varianter och skepnader av bilden florerar – men hela tiden med betydelsen motstånd och civil olydnad.

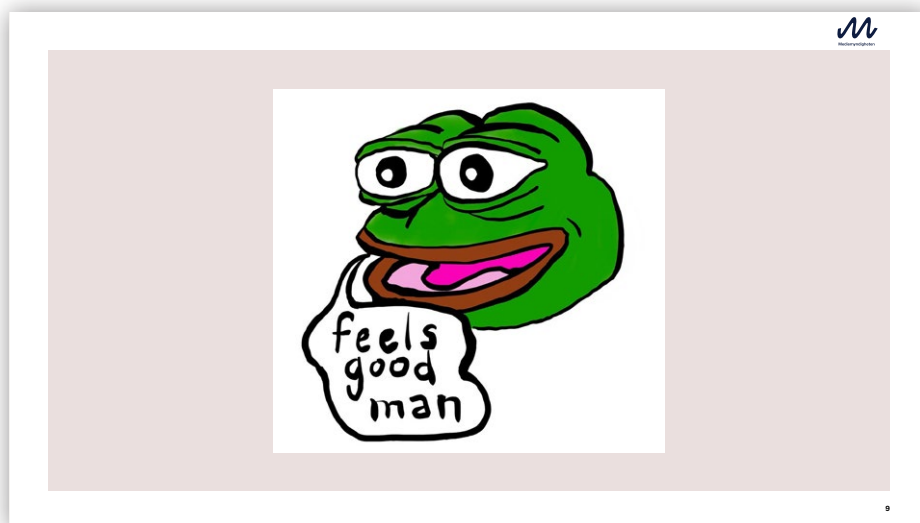
Bildkälla: Shutterstock

Text: Bilden har blivit ett meme och laddats med betydelsen gemensamt motstånd och civil olydnad genom att:

1. Illustrationens förlaga är den historiska personen, Guy Fawkes, som konspirerade mot kungen av England.

2. Originalbilden är hämtad ur ett seriealbum där handlingen skildrar ställningstagande och kamp mot överheten. Huvudkaraktären bär bilden som en mask.
3. Bilden har fått stor spridning på internet, särskilt genom gruppen Anonymous, som använt den i sina aktivistiska aktioner.
4. Bildens olika avsändare använder bilden på ett upprepat och liknande sätt. Olika varianter och skepnader av bilden florerar, men hela tiden med betydelsen motstånd och civil olydnad.

Bild 9

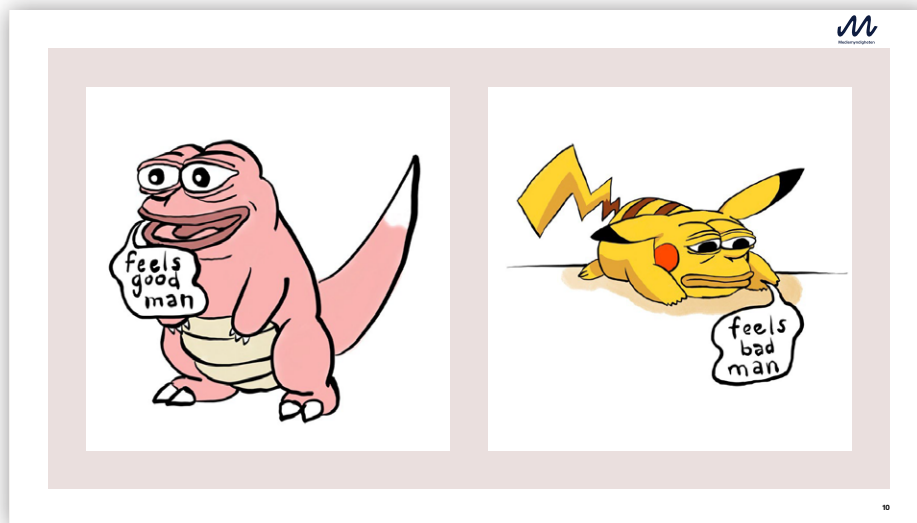
Bildkälla: Matt Furie. Mediemyndigheten har varit i kontakt med Matt Furie personligen och fått tillåtelse att visa Pepe the Frog i detta material.

Diskutera: Vad föreställer denna bild? Hur skulle ni beskriva figurens utseende och ansiktsuttryck? Har ni sett figuren tidigare? Vad heter figuren? I vilka sammanhang kan vi möta figuren?

Kommentar: Bilden föreställer grodan Pepe the Frog, en av huvudkaraktärerna i serietecknaren Matt Furies serie Boy's Club. År 2005 publicerade Furie en seriestripp på forumet 4chan¹³ där Pepe, med ett leende, svarar "feels good man" på frågan om varför han kissar med byxorna nere vid knäna.

13) 4chan är ett bildbaserat diskussionsforum där vem som helst anonymt kan posta kommentarer och dela bilder. Forumet startades 2003 av Christopher Pool. 4chan har ofta väckt medial uppmärksamhet för kontroverser som trakasserier, spratt och spridning av olagligt innehåll, till följd av bristande moderering.

Bild 10

Bildkälla: Elisabet Jonsved och Elin Jönsson. Bilderna är skapade för detta sammanhang i pedagogiskt syfte för att visa på hur remixer av Pepe the Frog publicerades på nätet.

Diskussion:

Vilken populärkulturell referens är kombinerad med Pepe the frog?

Kommentar:

Under några år gick bilden av Pepe mestadels obemärkt förbi, men omkring 2008 började porträtt av Pepe, kombinerad med texten "feels good man", att spridas på 4chan. Folk gjorde även remixer där Pepes ansikte kombinerades med andra figurer. Parallellt skapades bilder av Pepe som uttryckte andra känslor, även dessa bilder kombinerades med textmeddelanden, till exempel "feels bad man".

Matt Furies skapelse Pepe skyddas av lagen om upphovsrätt, precis som alla bilder. På nätet råder dock ofta en anarkistisk attityd, inte minst kopplat till hur memes skapas och sprids. Mediemyndigheten har varit i kontakt med Matt Furie personligen och fått tillåtelse att visa Pepe the Frog i detta material.

Bild 11

Bildkälla: John Rudoff/AL/TT.

Diskussion:

- Hur ser figuren ut? (Beskriv färger, former och ansiktsuttryck.)
- Vad betyder bilden? Hur vet du vad den betyder? Tror du alla kan förstå vad den betyder?
- Har du sett bilden i en annan version? I vilket sammanhang?
- Vilka personer skulle kunna vara intresserade av att skapa eller dela denna bild?

Kommentar:

I takt med att Pepe blev mer populär dök en ny variant upp på 4chan som fick namnet "Smug Pepe".¹⁴ Denna version visade Pepe med ett hånfullt och retsamt leende som gav honom en ny och mer tvetydig attityd.¹⁵ Under 2015 började Smug Pepe användas inom högerextrema alt-rightrörelsen¹⁶ i USA för att polarisera, håna politiker och för att uttrycka rasistiska och sexistiska åsikter. Användningen blev så frekvent att Pepe the Frog klassades som en hatsymbol år 2016.¹⁷

Bilden i presentationen är en avfotograferad skärm som visar "Smug Pepe" tillsammans med texten "Abolish Antifa"¹⁸. Fotografiet togs i samband med att Proud Boys¹⁹, en högerextrem nationell grupp i USA, höll ett lokalt möte och en "flaggviftning" i Clackamas, Oregon den 16 februari 2025, där de möttes och motarbetades av Oregon Black Block-antifascister.

14) Engelska; smug, på svenska; självgod

15) <https://knowyourmeme.com/memes/pepe-the-frog>

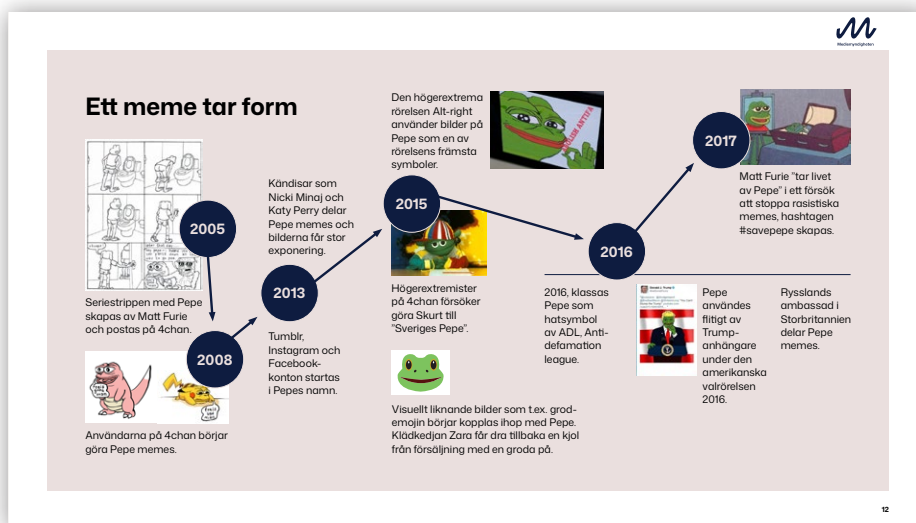
16) "Alt-right" är ett paraplybegrepp för högerextremistiska fraktioner i USA.

17) "Pepe the Frog" klassades 2016 som en hatsymbol av amerikanska medborgarorganisationen ADL (Anti-Defamation League). Pepe hittas även i Expos symbollexikon och i FOI (totalförsvarets forskningsinstitut) lista över hatsymboler. [https://expo.se/lar-dig-mer/symbollexikon/pepe-frog/Pepe the Frog](https://expo.se/lar-dig-mer/symbollexikon/pepe-frog/Pepe%20the%20Frog)

18) Engelska; Abolish, svenska; avskaffa. Antifa (kortform för 'antifascism', 'antifascist'), amerikansk antifascistisk och antirasistisk politisk rörelse. [Antifa - Uppslagsverk - NE.se](#)

19) [Proud Boys - Wikipedia](#)

Bild 12

Bildkällor: Matt Furie/Shutterstock/Donald Trump: Everett Collection/TT, Grodan Skurt: DEX/DN/TT

Kommentar:

Här ser vi en schematisk bild av hur Pepe the Frog blivit ett meme. Vägen fram till att Pepe the Frog klassades som en hatsymbol är komplex och många faktorer spelar in. Pepe the Frog har under åren spridits av en stor mängd avsändare med olika syften och i olika sammanhang. Under några år spreds bilden främst av grupperingar inom extrem högern och 2016 klassades därför Pepe the Frog som en hatsymbol av bland andra organisationen Anti-Defamation League (ADL).²⁰

Pepes betydeliseladdning gjorde att även visuellt liknande bilder kopplades ihop med högerextrema åsikter. Grodor som Kermit och grod-emojin i text-meddelanden började ses i ett annat ljus. Plötsligt väckte grodor i statusar och inlägg på sociala medier spekulationer om kopplingar till alt-right-rörelsen. I Sverige gjorde högerextrema krafter ett försök att kopiera den amerikanske alt-right rörelsens framgångar med Pepe genom att skapa rasistiska memes av barnprogramprofilen Skurt.²¹

År 2017 försökte Matt Furie återta kontrollen över Pepe genom att rita honom död i en kista – en symbolisk begravning av sin skapelse. Samtidigt inledde han en juridisk kamp, med flera stämningar mot aktörer som använt figuren utan tillstånd.

20) [Pepe the Frog](#)

21) <https://www.dn.se/kultur-noje/skurts-skapare-skurt-ar-ingen-politisk-tuffing/>

Bild 13

Bilden Pepe the Frog blev ett meme och laddades med rasistisk ideologi genom att:

1. Bilden fick stor spridning på nätet.
2. Bildens olika avsändare använde bildsymbolen på ett likartat och repetitivt sätt – i samband med att de vill uttrycka olika känslor på ett skämtsamt sätt.
3. Olika avsändare remixar bilden och den dyker upp i olika varianter och skepnader.
4. Alt-rightrörelsen remixar Pepe för att sprida rasistiska och sexistiska budskap. Den nya betydelsen blir den allmängiltiga och förskjuter bildens ursprungliga betydelse – en seriefigur av tecknaren Matt Furie.

13

Bildkälla: Matt Furie.

Text: Bilden av grodan Pepe har laddats med rasistisk ideologi genom att:

1. Bilden fick stor spridning på nätet.
2. Bildens olika avsändare använder bildsymbolen på ett likartat och upprepat sätt – i samband med att de vill uttrycka olika känslor på ett skämtsamt sätt.
3. Olika avsändare remixar bilden och den dyker upp i olika varianter och skepnader.
4. Alt-rightrörelsen börjar använda Pepe för att sprida rasistiska och sexistiska budskap. Den nya betydelsen blir den allmängiltiga och förskjuter bildens ursprungliga betydelse – en seriefigur av tecknaren Matt Furie.

Bild 14

En bild/memes betydelse är aldrig statisk – Ett symbolkrig har uppstått

Pepe the Frogs betydelse:
Fredlig och kärleksfull

Upphovsperson: Matt Furie

Pepe the Frogs betydelse:
Hatsymbol

Den extrema Alt-rightrörelsen

14

Bildkälla: Matt Furie/Alex Milan Tracy/TT.

Text: En bild/memes betydelse är aldrig statisk. Ett symbolkrig har uppstått. Diskussion: Enligt Pepe the Frogs upphovsman Matt Furie är grodan Pepe en fredlig och kärleksfull groda. Vad krävs för att återerövra denna betydelse? Kan ni komma på andra exempel på symboler, i nutid eller dåtid, vars betydelse har blivit förskjuten och förändrad?

Kommentar:

Eftersom en bild/memes betydelse inte är statisk utan kan laddas om, förskjutas och förändras kan den ursprungliga upphovspersonen förlora kontrollen över sin skapelse. Matt Furie har inte gett upp kampen om upphovsrätten. I ett av sina försök att återta kontrollen skapade han en kampanj tillsammans med den internationella organisationen ADL under namn #savepepe²². Kampanjen uppmanade gemene man att skapa bilder som gestaltade Pepe som en kärleksfull och fredlig groda. Genom att kollektivt skapa och sprida nya versioner av Pepe skulle den rasistiska betydelsen förskjutas. Matt Furie startade även en crowdfunding-kampanj för ett seriemagasin med mål att återta Pepes status som en universell symbol för fred, kärlek och acceptans.²³

Numera har formuleringarna mjukats upp och att publicera en Pepe-bild betyder inte automatiskt att någon är rasist eller vit makt-anhängare. Det är viktigt att bedöma användningen av bildsymbolen utifrån sitt sammanhang. Om Pepe the Frog används i ett meme som har rasistiskt eller antisemitiskt innehåll, eller om den förekommer i ett sammanhang med hatiskt eller kränkande språk eller symboler, har Pepe the Frog använts i ett hatfullt syfte.

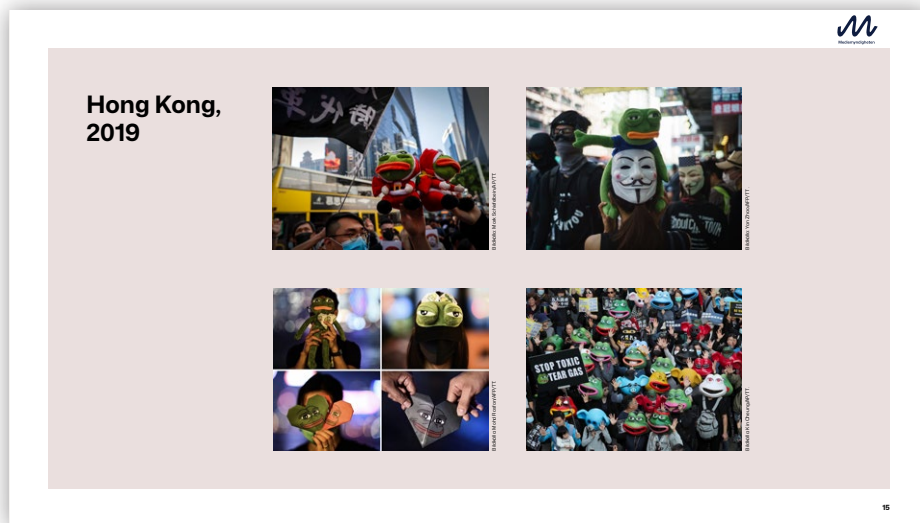
I en artikel i Time Magazine menar Furie att om det är så att kontrollen över Pepe är förlorad, så betyder det samtidigt att: "Pepe is whatever you say he is, and I, the creator, say that Pepe is love".²⁴

22) [#SavePepe | Know Your Meme](#)

23) [Save Pepe by Matt Furie / Jason Furie – Kickstarter](#)

24) <http://time.com/4530128/pepe-the-Frog-creator-hate-symbol/>

Bild 15

Bildkälla: Bild 1: Mark Schiefelbein/AP/TT. Bild 2: Yan Zhao/AFP/TT. Bild3: Mohd Rasfan/AFP/TT. Bild 4: Kin Cheung/AP/TT.

Diskussion:

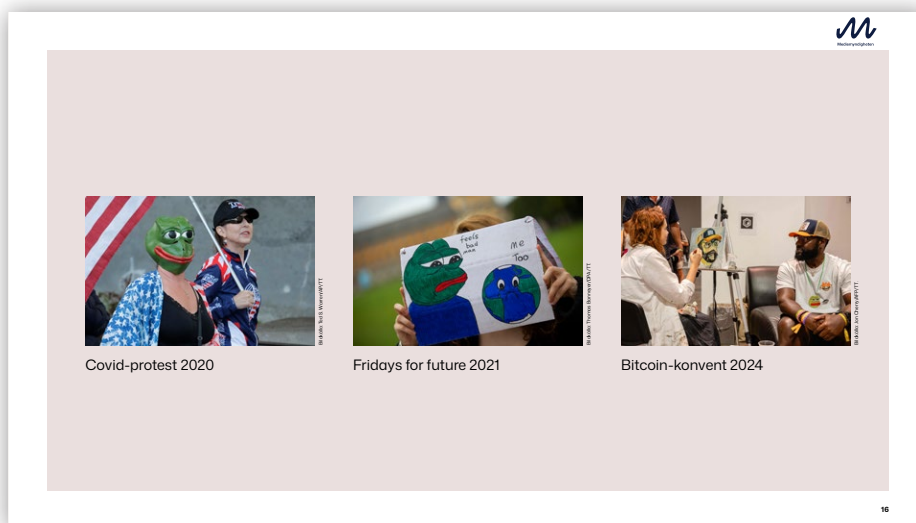
Hur tolkar ni betydelsen av Pepe the frog i detta sammanhang? På en av bilderna syns en mjukisfigur av Pepe tillsammans med människor som bär Anonymous- mask. Vad skulle denna kombination kunna betyda?

Kommentar:

Pepe the Frogs historia har fortfarande inget slut – memet fortsätter att förändras och få nya betydelser. Till exempel blev Pepe en symbol för motstånd mot Hongkongs politiska styre under protester 2019.²⁵ Denna betydelseladdning står i skarp kontrast till den negativa, rasistiska koppling som Pepe fått i västvärlden.

25) [Hong Kong Protesters Love Pepe the Frog. No, They're Not Alt-Right. - The New York Times](#)

Bild 16

Bildkälla: Bild 1: Ted S. Warren/AP/TT. Bild 2: Thomas Banneyer/DPA/TT. Bild 3: Jon Cherry/AFP/TT.

Diskutera:

I vilket syfte tror ni att de olika personerna använder Pepe the frog? I vilka sammanhang befinner de sig i? Vilka idéer, positioner och värderingar kan tänkas råda i de sammanhangen? Hur påverkas betydelse av Pepe av de olika sammanhangen?

Kommentar:

Dessa tre bilder visar Pepe the Frog i tre olika sammanhang under en tidsperiod på fyra år. Dessa exempel, tillsammans med exemplen från Hongkong, visar på hur memes parallellt kan ha skilda betydelser inom olika gemenskaper och i olika sammanhang.

Bild 1 visar en kvinna som bär en mask föreställande Pepe the Frog, bredvid henne står en kvinna med en Trump-keps som håller i en amerikansk flagga. Fotot är taget 14 maj 2020 under en demonstration i Washington där deltagarna protesterade mot Washingtons Covid-restriktioner.

Bild 2 visar en tecknad affisch av Pepe med texten "Feels bad man". Bredvid Pepe syns en jordglob med ögon som gråter samt texten "Me Too". Fotot är taget 2021 under en protestaktion av den globala rörelsen Fridays for future.

Bild 3 Föreställer en man som får sitt porträtt målat som en karikatyr av Pepe the Frog. Mannen bär ett tröjtryck med Pepe the Frog. Fotot är taget 26:e juli 2024 på en konferens för Bitcoinfantaster i Nashville Tennessee.

Bild 17

Sammanfattning

1. En bild kan bestå av flera lager av betydelse.
2. För att förstå en bildsymbol krävs förförståelse.
3. När en bildsymbol omformas i olika remixar över tid kallas den ett meme.
4. Memes betydelse är aldrig statisk. Den ursprungliga upphovspersonen äger inte ett "facit" till sin bilds betydelse.
5. Memes betydelse kan användas för att sprida en politisk åsikt.
6. Memes kan föra samman människor (men också splittra).

17

Text: Sammanfattning

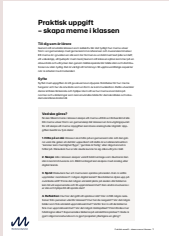
- En bild kan bestå av flera lager av betydelse.
- För att förstå en bildsymbol krävs förförståelse.
- När en bildsymbol omformas i olika remixar över tid kallas den ett meme.
- Memes betydelse är aldrig statisk. Den ursprungliga upphovspersonen äger inte ett "facit" till sin bilds betydelse.
- Memes betydelse kan användas för att sprida en politisk åsikt.
- Memes kan föra samman människor (men också splittra).

Bild 18

Praktiska övningar

1. Skapa ett meme i klassen (pdf)
2. Analys: Vad vill detta meme mig? (pdf)

18

Kommentar: Två praktiska övningar som presenteras ingående i varsin PDF.

- Skapa ett meme i klassen: eleverna ska skapa egna bilder utifrån en gemensam idé.
- Vad vill detta meme mig? Eleverna djupanalyserar och samtalar om meme.